

Φορολογικά και νομικά ζητήματα των κοινών τραπεζικών λογαριασμών

Του Γιώργου Δαλιάνη με τη συνεργασία του Φίλιππου Ζήρα (δικηγόρος της Artion A.E.)

Ιδιαίτερα διαδεδομένη είναι η χρήση των λεγόμενων κοινόχρηστων τραπεζικών λογαριασμών στις ελληνικές τράπεζες, οι αποκαλούμενοι και joint accounts.

Ο θεσμός των κοινών τραπεζικών λογαριασμών, μπορεί να μοιάζει επωφελής για τους οφειλέτες οι οποίοι έτσι εξασφαλίζουν ένα μέρος των αποταμιεύσεών τους, όμως η διατήρηση του λογαριασμού αυτού έχει και μερικούς εν δυνάμει κινδύνους.

Τι είναι ο κοινόχρηστος τραπεζικός λογαριασμός

Κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να ανοίξει έναν τραπεζικό λογαριασμό σε μία Τράπεζα στον οποίο δικαιούχος δεν θα είναι μόνο αυτός αλλά και άλλα φυσικά πρόσωπα τα οποία θα συμπράξουν ή και δεν θα συμπράξουν κατά την κατάρτιση της σύμβασης αλλά θα έχουν σε κάθε περίπτωση δικαίωμα χρήσης των καταθέσεων.

Ας δούμε όμως περιπτώσεις χρήσης των λογαριασμών αυτών, οι οποίες παρουσιάζουν ενδιαφέρον τόσο από φορολογική όσο και από νομική πλευρά.

Ανάληψη καταθέσεων από τον συνδικαιούχο

Η ιδιομορφία του κοινόχρηστου τραπεζικού λογαριασμού έγκειται στο ότι χρήση αυτού μπορεί να κάνει κάθε συνδικαιούχος έχοντας δικαίωμα ανάληψης σε ολόκληρο το ποσό ανεξάρτητα του ποιος ήταν ο καταθέτης αυτού.

Με αυτόν τον τρόπο συχνό είναι το φαινόμενο οικογενειακών-προσωπικών ερίδων που οδήγησαν σε ακραίες ενέργειες συζύγων-

συγγενών οι οποίοι για προσωπικούς εκδικητικούς ή άλλους λόγους ανέλαβαν ολόκληρο το ποσό ενός κοινόχρηστου λογαριασμού οδηγώντας στην οικονομική καταστροφή τον πραγματικό χρήστη-καταθέτη του λογαριασμού αυτού.

Κατάσχεση κοινόχρηστου τραπεζικού λογαριασμού

Ο κοινόχρηστος λογαριασμός όσον αφορά τις κατασχέσεις διαιρείται ανάλογα με τον αριθμό των συνδικαιούχων. Τεκμαίρεται δηλαδή πως στον συνδικαιούχο αναλογεί το υπάρχον κατατεθειμένο χρηματικό ποσό διαιρεμένο με το σύνολο των συνδικαιούχων.

Σε περίπτωση που συνδικαιούχος λογαριασμού οφείλει σε τρίτο και ο τρίτος αυτός προβεί σε κατάσχεση του κοινόχρηστου λογαριασμού, το μέγιστο ποσό που δύναται να κατάσχει είναι το $\frac{1}{2}$ ή $\frac{1}{3}$ ή $\frac{1}{4}$ (ανάλογα με τον αριθμό των συνδικαιούχων).

Προσοχή: Να σημειώσουμε εδώ πως το ίδιο δεν ισχύει στην περίπτωση που δανειστής είναι η ίδια η Τράπεζα στην οποία τηρείται ο τραπεζικός λογαριασμός, η οποία μπορεί να κατασχέσει όλο το διαθέσιμο ποσό (ΑΠ 1812/2007).

Σε περίπτωση λοιπόν που οφείλετε σε Τράπεζα από δανειακή σύμβαση και διατηρείτε κοινόχρηστο λογαριασμό, η πρακτική που ακολουθείται είναι να σας κοινοποιηθεί μια επιστολή Συμψηφισμού για ικανοποίηση ληξιπρόθεσμης απαίτησης με βάση την οποία σας γνωστοποιούν την κατάσχεση ολόκληρου του ποσού. Η κοινοποίηση της επιστολής αυτής (δήλωση) είναι απαραίτητη. Ανευθρίαστα μάλιστα τα τραπεζικά ιδρύματα κάνουν χρήση του δικαιώματος συμψηφισμού των απαιτήσεών τους από τον οφειλέτη πελάτη τους, όταν οι ίδιες στις δανειακές συμβάσεις, περιλαμβάνουν προδιατυπωμένο όρο με βάση τον οποίο υποχρεώνουν τον δανειολήπτη σε παραίτηση από το δικό του δικαίωμα συμψηφισμού έναντι απαιτήσεών του από την τράπεζα.

Φορολογικοί έλεγχοι και κοινόχρηστοι λογαριασμοί

Σε φορολογικό έλεγχο πολλές φορές ζητείται από τον ελεγχόμενο

να αποδείξει από πού προέρχονται τα εισοδήματα και η ρευστότητά του με τις φορολογικές του δηλώσεις και τα τεκμήριά του. Εάν ο ελεγχόμενος αυτός συμμετέχει σε κοινόχρηστο λογαριασμό, ίσως να χρειαστεί να αποδείξει στους υπαλλήλους του Υπ. Οικονομικών πως η συμμετοχή του στις τραπεζικές καταθέσεις είναι μεγαλύτερη της τεκμαιρόμενης αναλογίας με βάση την οποία κάνουν τους υπολογισμούς τους οι φορολογικές αρχές.

Στην πράξη δεν μπορεί να εξακριβωθεί με ακρίβεια η αιτία κάθε κατάθεσης ή ανάληψης η οποία γινόταν σε τέτοιο λογαριασμό αφού ζητούμε από τους ελεγχόμενους να επιδείξουν λεπτομερή στοιχεία για συναλλαγές που έλαβαν χώρα πολλά χρόνια στο παρελθόν. Οι ελεγκτές του Υπ. Οικονομικών επειδή αδυνατούν να διασταυρώσουν τον πραγματικό καταθέτη καταμερίζουν το κατατεθειμένο κοινόχρηστο ποσό αναλογικά μετακυλώντας το βάρος απόδειξης στον ελεγχόμενο φορολογούμενο. Έτσι οδηγηθήκαμε σε επιβολές υπέρογκων φόρων και προστίμων αφού τα χρησιμοποιούμενα ποσά θεωρούνταν ως εισόδημα από άγνωστη πηγή.

Φόρος κληρονομιάς και κοινόχρηστες τραπεζικές καταθέσεις

Η Φορολογία Κληρονομιών και Δωρεών προβλέπει απαλλαγή φόρου εφόσον συνδικαιούχος(ακόμη και κληρονόμος) προχωρήσει σε ανάληψη χρημάτων (μέρους ή και όλου του ποσού) μετά τον θάνατο κάποιου άλλου από τους συνδικαιούχους. Μόνη προϋπόθεση για απαλλαγή από το φόρο κληρονομιάς ή δωρεάς όπως προαναφέρθηκε είναι η προϋπαρξη του άρθρου 2 Ν.5638/1932 στην τραπεζική σύμβαση.

Μπορούν να χρησιμοποιηθούν αυτά τα χρήματα για κάλυψη τεκμηρίου αγοράς ή τεκμηρίου διαβίωσης;

Δυστυχώς και σ' αυτήν την περίπτωση υπάρχει διάσταση μεταξύ των φορολογικών διατάξεων. Ο φορολογούμενος πολίτης μπορεί να αναλάβει το ποσό του λογαριασμού και να απαλλαγεί έτσι από τον φόρο κληρονομιών-δωρεών (περίπτωση άρθρου 2 Ν.5638/1932). Τα χρήματα όμως αυτά δεν μπορεί να τα επικαλεστεί για

δικαιολόγηση τεκμηρίων αγοράς ή διαβίωσης, γιατί βάσει της φορολογίας εισοδήματος δεν προκύπτει η απαλλαγή τους. Οδηγείται έτσι ο φορολογούμενος στην υποβολή δήλωσης φόρου κληρονομιάς-δωρεάς και στην καταβολή του αναλογούντος φόρου. Οφείλει το Υπουργείο Οικονομικών να εναρμονίσει τα δύο αυτά βασικά νομοθετήματα παίρνοντας ξεκάθαρη θέση και τροποποιώντας τα αντίστοιχα άρθρα με τέτοιο τρόπο ώστε να μην υπάρχει αυτή η σύγκρουση διατάξεων.

Ο νόμος λοιπόν, όπως παντού, καθορίζει ένα γενικό πλαίσιο και η μεμονωμένη περίπτωση κάθε πολίτη εμπίπτει στο πλαίσιο αυτό ανάλογα με τα προσωπικά του πραγματικά περιστατικά. Άλλη φορολογική μεταχείριση θα υπάρξει εάν η ανάληψη γίνει πριν τον θάνατο του συνδικαιούχου και άλλη αν γίνει πριν. Επίσης πρέπει να προσέξουμε τι προβλέπει η σύμβασή μας για τη δημιουργία του τραπεζικού κοινόχρηστου λογαριασμού ώστε να μην υποπέσουμε σε σφάλματα που μπορεί να επισύρουν και πρόστιμα για αποκρυφθέν αδήλωτο εισόδημα. Για αναλυτικότερη παρουσίαση και παραδείγματα που καλύπτουν τις κύριες περιπτώσεις, που λόγω χώρου δεν μπορούσαμε να περιλάβουμε στο παρόν άρθρο, μπορείτε να μεταβείτε στον οδηγό μας που θα βρείτε στον ιστότοπο της εταιρείας μας.